

TÜRK DIŞ POLİTİKASI I

KISA ÖZET

KOLAYAOĞ

1. Ünite – Osmanlı İmparatorluğunun Çöküşünden Kurtuluş Savaşı'na Kadar Türk Dış Politikası

ÇÖKÜŞE DOĞRU OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA DIŞ POLİTİKA

Osmanlı İmparatorluğunun 1299'da kuruluşundan dört yüzyıl sonra ilk kez 1699 yılında imzalanan Karlofça Antlaşması'yla büyük çapta toprak kaybetmiş, bu antlaşmayla İmparatorlukta Duraklama Dönemi biterken "Gerileme Dönemi" başlamıştır. Bu antlaşmayı takip eden iki yüzyıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu, hızlanan toprak kayıplarını önlemek amacıyla Britanya İmparatorluğu, Fransa ve Çarlık Rusya gibi devletlerin kendi aralarındaki çıkar çatışmalarından faydalanarak uluslar arası planda bir "denge politikası" izlemeye başlamıştır. Fakat 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde bu durum değişmeye başlamıştır. Toprak kaybı hızlanmış, sınırlar içeriye doğru çekilmeye başlamıştır. 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi (93 Harbi) sonrasında imzalanan 1878 tarihli Berlin Antlaşması, Osmanlı dış politikasında bir dönüm noktası olmuştur.

Dönemin Tarihinin Ana Hatları

26 Ocak 1699 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu ile başlarında Avusturya Arşidüklüğü bulunan diğer Kutsal İttifak devletleri (Venedik, Lehistan ve Rusya) arasında imzalanan Karlofça Antlaşması, Osmanlı İmparatorluğunun topraklarını paylaşmaya yönelik ilk uluslararası antlaşmadır. Bu antlaşma ile Osmanlı İmparatorluğu Macaristan'ın büyük bölümünü, Podolya, Ukrayna, Mora Yarımadası ile Dalmaçya kıyılarını yitirmekle kalmamış, Orta Avrupa'daki egemenliğini de kaybetmiştir. Bundan sonra Orta Avrupa'da üstünlük Osmanlıda değil Avrupa devletlerindedir. Bu devletlerin başında ise Britanya İmparatorluğu, Fransa ve Çarlık Rusya bulunmaktadır. Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü 19. yüzyılın ortalarına kadar savunan Britanya İmparatorluğunun, 1757 yılında Hindistan'ı işgal etmesi önemli bir değişiklik anlamına gelmektedir. Hindistan'ın işgali Britanya İmparatorluğunun temel dış politika unsurlarından biri olmuştur.

Berlin Antlaşması sonrasında Britanya İmparatorluğu yeni dış politikasını yürürlüğe koymuştur. Bu doğrultuda 4 Haziran 1878'de Osmanlı'dan 92.799 sterline kiralanan Kıbrıs, İngilizlerin Doğu Akdeniz'in güvenliğinde önemli rol oynayan bir faktör olmuştur. Britanya İmparatorluğu 1869 yılında Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla stratejik önemi artan Mısır'ı da 1882 yılında işgal etmiştir. Britanya İmparatorluğunun Kıbrıs ve Mısır'ı ele geçirmesi, Hindistan'a giden yolların güvenliği için artık Osmanlı'nın toprak bütünlüğünün korunmasına ihtiyaç duymadığının bir başka göstergesidir. Britanya İmparatorluğu bu antlaşmadan sonra Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü koruma politikasından vazgeçmiştir.

Osmanlı Dış Politikasında Almanya'nın Tarih Sahnesine Çıkışı

Prusya Krallığı, 1713-1867 arasındaki dönemde Alman Devletine verilen isimdir. Otto von Bismarck tarafından 1871'de inşa edilen Alman İmparatorluğunun kurulması ile birlikte Prusya, Almanya İmparatorluğunun en büyük bölgesi, Prusya Kralı I. Wilhelm ise Alman Kayzeri Wilhelm unvanını aldı. Prusya 1934'de Nazilerce bütünüyle ortadan kaldırılmıştır. Prusya, 18. yüzyılda güçlü bir İmparatorluktu. Prusya Kralı II. Frederich, Rusya ve Avusturya'nın, Osmanlı İmparatorluğu aleyhine genişlemelerini kendi ülkesi açısından sakıncalı buluyordu. Bu nedenle de Osmanlı İmparatorluğu ile dostluk ilişkileri geliştirmeye çalışıyordu. Hatta bu politika doğrultusunda Prusya, Osmanlı ile 1761 yılında bir dostluk antlaşması bile imzalamıştır. Osmanlı İmparatorluğu- Prusya ilişkileri askerî alanda daha sonraları da devam etmiştir. 19. yüzyılda II. Mahmut, Osmanlı ordusunun modernizasyonu için Prusya'dan yardım istemiş, bunun üzerine Prusya, Helmuth Von Moltke'nin başkanlığında bir askerî heyeti Osmanlı ordusunun hizmetine göndermiştir. Moltke'yle birlikte Osmanlı toprakları Alman kamuoyunun ilgi alanına da girmiştir.

II. Abdülhamit Dönemi Dış Politikası

Osmanlının Çarlık Rusya karşısında aldığı ağır yenilgi ve yaklaştığı belli olan savaş dönemi, Osmanlıyı Almanlar ile iş birliğine yönlendirmiştir. Osmanlı İmparatorluğunun orduda reform yapmak isteğinde de modelin ve desteğin Almanya olması konusunda bir kararlılık söz konusudur. II. Abdülhamit, 1880 yılında Almanya'dan Osmanlı ordusunda reformlar yapmak üzere bir kurmay heyetinin gönderilmesini resmen talep etmiştir. Almanya ise Çarlık Rusya'nın "Üçlü Birlik"ten çekilmesi üzerine bu talebi olumlu yanıtlamış ve yeni oluşan dengeler çerçevesinde Osmanlı ordusunu güçlendirmek istemiştir. Aynı zamanda Alman silah sanayinin gereksinimleri de Abdülhamit'in teklifini cazip kılmıştır.

Jön Türkler: II. Abdülhamid döneminde özellikle yurt dışında siyasal muhalefet hareketine katılan kişilere ve bunların kurduğu örgütlere verilen ortak ad. Öncelikle Padişah Abdülaziz'e karşı bir siyasal muhalefet yürüten Yeni Osmanlılar daha sonra Jön Türkler adıyla bu harekette 1. Jön Türk Hareketi olarak anılmıştır. Jön Türk deyimi asıl II. Abdülhamit döneminde rejimi devirmek için batıda etkinlikte bulunmuş bütün Osmanlı örgütlerine, geniş anlamda ise ülkelerindeki rejimi yurt dışında siyasal girişimlerde bulunarak devirmeye çalışan örgütlerle bunların üyelerini tanımlamakta kullanılır. Jön Türklerin temel siyasal amacı meşruti bir yönetim kurmaktır. Jön Türkleri en çok etkileyen siyasal ve sosyolojik düşüncelerin başında pozitivism gelir Abdülhamit tarafından Almanya'ya ilk ekonomik imtiyaz (ayrıcılık) 1888 yılında verilmiştir. Bu, demir yolu yapımıyla ilgilidir. Almanların Osmanlı İmparatorluğundaki demir yolu macerası, İzmit-Ankara imtiyazının elde edilmesiyle başlamıştır. 1892 yılında Deutsche Bank'ın önderliğinde *Anadolu Demiryolu fiirketi* İstanbul-Ankara hattını hizmete açmıştır. Aynı şirket 1896 yılında Eskişehir-Konya hattını tamamlamıştır.

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ DIŞ İLİŞKİLERİ: 1908-1918

II. Meşrutiyet'in İlanı ve Dönemin Dış Politikasının Genel Özellikleri

II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1918) Osmanlının son ve Türkiye Cumhuriyeti'nin başlangıç dönemi dış politikalarını anlamak bakımından son derece önemli bir dönemdir. 1876 yılında tahta çıkan ve 1909 yılında tahttan indirilen II. Abdülhamit, 33 yıl süren uzun yönetimi döneminde Osmanlı dış ilişkilerini Almanya'ya yaklaşarak yürütmüştür. Bu siyaset, 1839'da Mustafa Reşit Paşa tarafından Gülhane Parkı'nda Tanzimat Fermanı'nın halka okunmasıyla başlayan Tanzimat Dönemi'nde (1839-1876) belirginleşen Britanya İmparatorluğu ve Fransa yanlısı dış politikadan farklıdır. Tanzimat Dönemi'nde 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı, aynı yıl imzalanan Paris Antlaşması'na madde olarak koydurulmuştur. Islahat Fermanı, Osmanlıda yaşayan Hristiyanların hak ve özgürlüklerini artırmaya yönelik olarak düzenlenmiştir. Her ne kadar Paris Antlaşması'yla Osmanlı İmparatorluğunun toprak bütünlüğü başta Britanya İmparatorluğu ve Fransa olmak üzere Avrupa Devletlerinin garantisi altına alınıyorsa da Islahat Fermanı ile Britanya İmparatorluğu, Fransa ve Çarlık Rusya'nın gayrimüslimler üzerinden Osmanlının iç işlerine müdahale etmesinin yolu da açılmıştır.

II. Meşrutiyet Dönemi Dış İlişkileri

II. Meşrutiyet Dönemi dış ilişkileri 3 döneme ayrılarak incelenebilir:

- 1) 1908-1909 Dönemi
- 2) 1909-1912 Dönemi
- 3) 1912-1914 Dönemi

1908-1909 Dönemi: 1908 Jön Türk ihtilalinden sonra kurulan Kamil Paşa hükûmetinin dış politikadaki amacı bölgesel ve büyük güçlerle uzlaşmacı bir politika izlemektir. Kamil Paşa, başta kapitülasyonlar olmak üzere yabancı devletlere verilen imtiyazları ortadan kaldırmak istiyordu. Böylece ekonomiyi sağlamlaştırıp, yönetimde, eğitimde, askerî alanda reformlar yapabilecekti. Fakat Kamil Paşa bu isteklerini yerine getiremeden Ekim 1908'de Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti. Bunun ardından Avusturya- Macaristan İmparatorluğu Bosna-Hersek'i ilhak etti. Girit ise Yunanistan ile birleşmek

istediğini ilan etti. Bütün bunlar yeni yönetimin bunalımlı bir döneme girmesine ve uluslararası alanda Jön Türk İhtilalinin prestijinin sarsılmasına neden oldu.

1909-1912 Dönemi: Bu dönemde Osmanlı yönetimi kuvvetli bir idari mekanizmayla devletin bütünlüğünü korumayı amaç edinmiştir. Bunun için de kapitülasyonları kaldırmayı gerekli görmektedir. Çünkü kapitülasyon nihayetinde bir ülkenin başka ülke ya da ülkelere tanıdığı ekonomik ayrıcalıktır. Kapitülasyonun sağladığı ayrıcalıklar sadece vergi ve gümrük ödememek gibi ekonomik sınırlarda kalmamaktadır. Ayrıca bazı hukuksal ve siyasal ayrıcalıklar da söz konusu olmaktadır. Böylece bu türden ayrıcalıkları tanıyan bir ülkenin ekonomik, hatta siyasal bağımsızlığı giderek aşınmaktadır (Sönmezoglu, 2010: 383). Kapitülasyonların bu olumsuz yaptırımlarına rağmen, içinde bulunulan dönemin kötü koşulları nedeniyle Osmanlı yönetimi yine de birtakım imtiyazlar vermek zorunda kalmıştır.

1912-1914 Dönemi

a) Balkan Savaşları ve Sonuçları

8 Ekim 1912- 29 Eylül 1913 arasında yaşanan iki Balkan Savaşı, Osmanlının dağılma sürecinin en önemli aşamalarından birini temsil etmektedir. Osmanlının parçalanma sürecindeki bu savaşlar, sadece bağımsızlık mücadelesi veren ya da toprakları nı genişletmeye çalışan Balkan devletlerini değil, aynı zamanda bu savaşlarda pozisyon alan ve çıkarlarını geliştirmeye çalışan bütün Avrupalı büyük güçlerin müdahil olduğu savaşlar olmuştur. Osmanlının özellikle ilk savaşta karşılaştığı ağır yenilgide eş zamanlı olarak uğraşmak zorunda kaldığı Trablusgarp Savaşı'nın (1911) başlamasının da etkisi de büyüktür. Balkan Savaşlarına genel olarak bakıldığı nda bu savaşlar sonrasında Osmanlının Meriç Irmağı'nın batısındaki tüm topraklarını kaybettiği görülmektedir. Balkanlarda ortaya çıkan büyük toprak kayıpları ve ittifak ilişkilerinin, Türk dış politikasında günümüze kadar etkilerini sürdürecektir. moral bozukluğu ve endişeleri beslediği de söylenebilir

b) Osmanlı-Alman İttifakına Giden Yol

Balkan Savaşları ve sonuçları Osmanlının, büyük devletlerin ve bölgesel güçlerin dış politikalarında önemli değişikliklere neden olmuştur. Bab-ı Ali Baskını sonrasında Osmanlı dış ilişkilerinde Almanya yanlısı bir politika izlendiğine dair genel kanılar bulunmaktadır. Bununla birlikte bu baskın sonrasında iç ve dış politikada etkinliklerini kuran İttihatçıların asıl amacı İmparatorluğu ıslah etmektir. İttihatçılar, İslahat programları uygulayarak İmparatorluğun bütünlüğünü korumayı amaçlamaktadır. Bunun için de büyük devletlerle ittifak arayışlarına hız vermişlerdir. Açıkçası, o dönemde Osmanlının ittifak yapabileceği Almanlar dışında fazla bir alternatifi olmadığı da söylenebilir.

II. Meşrutiyet Dönemi Dış Politikası Üzerine Genel Bir Değerlendirme

1908-1914 yılları arasında Osmanlı dış ilişkilerinde asıl amaç, büyük devletler ve bölgesel güçlerle ittifaklar kurarak ve devletin farklı birimlerinde *ıslahat* programları uygulayarak İmparatorluğun bütünlüğünü koruyabilmektir. Bu dönemde yöneticiler ikili bir politika izlemeye çalışmaktadır. Bir taraftan Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki büyük devletlerin etkinliklerini azaltmaya, diğer taraftan bu devletlere imtiyazlar vererek "sistemlerinin içine çekmeye" çalışmaktadırlar. (2004: 53) Fakat bu politika Osmanlının 1908-1914 yıllarında yaşadığı siyasi, ekonomik ve askerî krizlere çözüm olmamıştır. Aksine Osmanlı verdiği imtiyazlarla daha bir çıkmaza girmiş ve aynı zamanda büyük devletlerin Osmanlı toprakları üzerindeki etkinlik ve çıkarlarının artmasına neden olmuştur. Bu dönemde Britanya İmparatorluğu Osmanlı ile ilişkilerinde hiç taviz vermemiş, İtilaf devletleriyle ilişkilerini geliştirmiş ve Basra Körfezi'nde çıkarlarını pekiştirmiştir. Daha önceki dönemlerde olduğu gibi bu dönemde de Osmanlı kendisine karşı asıl tehdidin Çarlık Rusya olduğuna inanmaktadır

I. DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ DIŞ POLİTİKASI

1. Dünya Savaşı'nın Çıkış Nedenleri

I. Dünya Savaşı'nın çıkmasına neden olan birçok etken bulunmaktadır. Bunların belli başlı olanlarını şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Sömürgecilik ve Emperyalizm:** İngiltere'de 18. yüzyılda başlayan ve daha sonra giderek tüm dünyayı etkisi altına alan Endüstri Devrimi'nin sonucu olarak artan üretimin yeni pazarlar, biriken sermayenin yeni yatırım alanları, sürekli üretimde bulunan fabrikaların ham madde ihtiyacı ve Avrupa piyasalarının bu mallara doyması ile sömürgecilik hızlanmış ve emperyalizm biçimine dönüşmüştür.
- 2- Almanya'nın Güvenlik Sorunu:** Almanya, Avrupa ve dünya politika sahnesinde birdenbire ve güçlü bir biçimde doğmuştu. Fakat sömürge yarışında geç kalması, Avrupa'da yalnız bir devlet olması, batısında Çarlık Rusya doğusunda Fransa gibi güçlü devletlerle sarılmış olması yani Avrupa'da saldırıya açık konumu Alman militarizmini körüklemiştir. (Sander, 1994:253). Alman militarizminin bu yönü de Avrupa'da diplomasinin yolunu kapatmış, savaş yolunu açmıştır.
- 3- Avrupa'da Bozulan Güç Dengesi ve Uluslararası Güvensizlik:** Avrupa tarihine genel bir bakış Avrupa'nın 19. yüzyılın ilk yarısında bir güç dengesine sahip olduğu yönündedir. Fakat bu durum yirminci yüzyılın yarısından itibaren değişmeye başlamıştır. Bu tarihten ve özellikle de Berlin Antlaşması'ndan sonra topraklar, devletlerarasında sık sık el değiştirmiştir. Gelişen savaş ve silah teknolojileri de Avrupa devletleri arasında bir yarış başlatmıştır. Bu durum ise Avrupa devletleri arasında bir güvensizliğin başlamasına neden olmuş ve bu güvensizliği savaşla çözmeye itmiştir.
- 4- Fransız Devrimi ve Sonrası Gelişmelerin Etkileri:** Bilindiği üzere 19. yüzyıl, 18. yüzyıl ile kıyaslandığında bir umut ve iyimserlik çağıdır. 18. yüzyılda Fransa'da gerçekleşen devrim ve ardından ulus devletlerin ortaya çıkması, endüstriyel teknik ve gelişme, Aydınlanma, Avrupa'da esen özgürlük ve eşitlik rüzgârları 19. yüzyıl iyimserliğini oluşturan etmenlerdir. Fakat bu rüzgâr Avrupa'da uzun süre etkili olamamış, Avrupa giderek emperyalizme ve saldırganlığa sürüklenen milliyetçiliğe savrulmuştur. Denilebilir ki I. Dünya Savaşı aslında Fransız Devrimi ve bir çeyrek yüzyıl süren devrim savaşlarının bir sonucudur.
- 5- Osmanlı Mirası Üzerinde Çatışma:** Avrupa devletleri tarafından parçalanmaya yüz tutmuş Osmanlı Devleti'nin "Avrupa'nın Hasta Adamı" ilan edilmesi ve parçalanması hâlinde bu mirasa kimin el koyacağı I. Dünya Savaşı'nın çıkışında en önemli ve temel sorunlardan biri olmuştur

Osmanlı Devleti ve 1. Dünya Savaş

I. Dünya Savaşı'nın başlamasına doğru Avrupa'da şöyle bir tablo ortaya çıkmaktaydı: I. Dünya Savaşı başlamadan hâlihazırda savaş hâlinde olan Sırbistan ile Avusturya, İtilaf Devletlerine karşı yansız bir politika içinde olan Yunanistan ile Romanya. Ayrıca İttifak Devletleriyle antlaşma yapma peşinde olan Bulgaristan. Ortaya çıkan bu tabloya paralel olarak Osmanlı Devleti 2 Ağustos 1914'te geleceğini Almanya'ya bağladı. Osmanlı yöneticileri bu tarihte Almanya ile ittifak antlaşması imzaladı. Bu ittifakın imzalanmasında İttihat ve Terakki'nin önderleri büyük rol oynamışlardı. Enver Paşa, mevcut koşullar çerçevesinde Almanya ile ittifakın neredeyse alternatifsiz olduğunu düşünüyor, dahası

Avrupa'nın geleceğinin de Almanya'da olduğuna inanıyordu. Talat Bey ise Enver Bey kadar durumdan emin olmasa da savaşı kazandığı hâlde Almanya'dan daha çok ödün alabileceğini hesaplıyordu.

1. Dünya Savaşı Sırasında Osmanlıda Yaşanan "Ermeni Sorunu"

Ermeni Sorunu; 1870'lerin başından itibaren başlayan ve özellikle 1877 Osmanlı- Rus Savaşı'ndan sonra Ermeni milliyetçiliğinin gelişmesi ile daha da kronikleşen bir sorundur. Ermeni Sorunu, büyük güçlerin parçalanma/dağılma sürecindeki Osmanlı Devleti ile mücadelelerinde önemli bir koz hâline gelmiş ve sonu da dramatik bir biçimde neticelenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yaşayan Ermeniler milliyetçilik duygusunu 19. yüzyılın ikinci yarısında benimsemişlerdir. 28 Mart 1862'de Osmanlı İmparatorluğu tarafından kabul edilen "Ermeni Tüzüğü" Ermeni cemaatinin bir tür anayasası olarak Padişah tarafından onaylanması sonucunda ortaya çıkmıştır. Aslında Osmanlı içinde "güvenilir millet" ("millet-i sadıka") olarak tanımlanan Ermenilerin bu tarihe kadar büyük çoğunluğu "ayrılık" düşüncesine fazla eğilimli olmamışlardır.

Ancak büyük güçlerin kendi aralarındaki mücadelelerinin etkisi ile 19. yüzyılın son çeyreğinde dışarıdan da tahrik edilen Ermenilerin, tıpkı Balkanlarda olduğu gibi bağımsız bir devlet kurma heveslerini ayaklanma ve benzeri eylemleri hızlandırmıştır. 24 Nisan 1915'te dönemin İçişleri Bakanı (Dâhiliye Nazırı) Mehmed Talat Bey tarafından kaleme alınan bir karar ile Ermeni Komite merkezlerinin kapatılması, elebaşlarının tutuklanması ve her türlü belgelerine el konulması istenmiştir. Yaklaşık bir ay sonra ise 27 Mayıs 1915'te ise "Tehcir Yasası" çıkarılmıştır. Tehcir yasası ile savaş ortamı ve Ermenilerin Ruslarla iş birliği yapma ve bağımsızlık için isyanlar çıkarma gerekçeleri gösterilerek yerel mülki ve askerî yöneticilere, uygun görecekları kişileri geçici olarak başka yere nakletme yetkisi verilmiştir. 30 Mayıs 1915'te bu karar Bakanlar Kurulu tarafından "süresiz" olarak uzatılmıştır.

Çarlık Rusya'nın Anadolu'yu işgal planına karşı Osmanlı hükûmeti, savunma hattının gerisini güvence altına almak için çıkardığı Tehcir Yasası ile Ermenileri toplu olarak Osmanlı İmparatorluğunun bir ili olan Suriye'ye göndermeye başlamıştır. (Sönmezoğlu, 2010: 263-264) Bu amaçla uygulanan tehcirin ne kadar insanı göçe zorladığı konusunda net sayılar bilinmemektedir. Dahası konunun taraflarının siyasi pozisyonları gereği ihtilaşar olsa da sayının 400 bin ile 1,2 milyon arasında değiştiği iddia edilmektedir. Tehcir, ne yazık ki açlık, hastalık, tehcir edilenlere yönelik çete saldırıları vb. nedenlerle çok vahim sonuçlara ve insan kayıplarına neden olmuştur.

Sovyet Devrimi ve Rusya'nın Savaştan Çekilmesi

"Bolşevik Devrimi" ya da "Ekim Devrimi" olarak da bilenen "Sovyet Devrimi" Çarlık rejiminin devrilmesinin ardından eski takvime göre Ekim 1917'de başlayan büyük değişimdir. 1917'nin bu iki aşamalı toplumsal dönüşümü, özellikle de devrimin ikinci aşaması için kullanılan terimdir. Bu dalga Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (RSDRP) Bolşevik kanadını iktidara getirmiş, "proletarya diktatörlüğü" altında ilk uzun süreli sosyalist inşa denemesine yol açmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın başlarında Rusya, her alanda çelişkiler barındırıyordu. Bir yanda yoksul köylülük öte yanda Petrograd (bugün Petersburg) gibi kapitalist büyük sanayinin geliştiği başlıca kentlerde yoğunlaşmış bir proletarya vardı. Moskova Büyük Prensiği'nin 16. yüzyıldan başlayarak Doğu Avrupa'ya Baltık Denizi'ne, Karadeniz'e ve Balkanlar'a, Sibiryaya ve Orta Asya'ya, Kafkasya'ya doğru genişlemesiyle fethedilmiş çok geniş alanlarda yaşayan topluluklar aşırı merkezî çarlık bürokrasisinin despotik yönetimi altındaydı. Çarlığın, Almanya ve Avusturya-Macaristan'a karşı İngiltere ve Fransa ile gizli paylaşım anlaşmaları imzalayıp başlıca taraflardan biri olarak girdiği I. Dünya Savaşı bütün bu çelişmeleri keskinleştirdi. Seferberlik, cephaneye üretimi, orduların ikmali gibi büyük sorunlar, ekonomik gerilik temelinde büsbütün çözülemez duruma geldi

Amerika Birleşik Devletleri'nin Savaşa Girmesi ve Wilson'un 14 İlkesi

Almanya'nın İngiltere ve Fransa'ya karşı denizaltı savaşına başlaması, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) uluslararası ticaretini büyük ölçüde tehdit etmiştir. Alman denizaltıları uluslararası sularda karşılaştıkları Amerikan gemilerini İtilaf Devletleri'ne silah taşımaları nedeniyle batırmış ve batan gemilerde birçok Amerikalı yaşamını yitirmiştir. Ayrıca Almanya'nın Meksika'nın da Amerika'ya karşı savaşmasını istediği ve Meksika'yı ABD'ye karşı kışkırttığı da ortaya çıkarılmıştır. Almanya'nın Amerika'ya savaş açması konusunda kışkırttığı bir diğer devlet ise Japonya'dır

1. Dünya Savaşı'nın Sonu

1918 yılına gelindiğinde savaş bütünüyle İttifak Devletleri'nin aleyhine dönmüştü. Rusya'da gerçekleşen Sovyet Devrimi ve ABD'nin savaşa girmesi, Almanya'nın geriletmesinde büyük rol oynamıştır. Amerikan yapımı tankların savaş alanlarına sokulmasıyla Almanya'nın saldırıları geri püskürtüldü. Artık Almanya ve müttefikleri için yapacak çok bir şey kalmamıştır. 1918 yılının Mayıs ayında Romanya, Eylül ayında Bulgaristan, Ekim ayında Osmanlı Devleti (30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi'yle) ve son olarak da 11 Kasım 1918'de Almanya teslim oldular. Bunun üzerine de I. Dünya Savaşı sona erdi

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/turk-dis-politikasi-i-ady212u?search=UL%C4%B0403U>